

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Házhoz hozva:

Égész évre	24—
Fél évre	12—
Negyed évre	6—
Egy órára	3—
Egyes szám	3 fill.

Szerkesztőség:
Deák Ferencz-u. 12.

UJSÁG

DOLITIKAI NAPILAP
AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT ERDÉLYRÉSZI HIVATALOS LAPJA
Alapította:
GOMBOS FERENCZ

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Postán küldve:

Égész évre	30—
Fél évre	15—
Negyedévre	7-50
Egy órára	3-50
Tábori posta	3-10
Egyes szám	3 fill.

Kiadóhivatal:
Deák Ferencz-u. 12.

Tisza István hatyudala a munkapártban.

Az ipari munkások tüntető felvonulása a választójog mellett. József főherceg — miniszterelnökjelölt.

Budapest, május 24.

Tisza István ma elmondta a munkapártban nagy beszédét, amely keserű bánkozás volt a kormány bukása fölött. Abukott kormányelnök ellenzéki pártalakásról álmodozik, de az ipari munkások hatalmas demonstrációja a választójog mellett, értésére adhatta, hogy a munkapárt nem tud többé feltámadni — és remjain fel fog épülni az általános választójog. A kormányválság megoldásáról még mindig nincsenek pozitív hírek. — Elvetődött József főherceg miniszterelnökségének kombinációja. Szimpatikus, de valószínűtlen feltevés, amely aligha jó signaturája a helyzetnek.

Mai távirataink a következők:

A munkapárt értekezlete.

A munkapárt ma este hét órakor Hédergáti gróf elnökletével értekezletet tartott. A nagy terem zsufolásig megtöltötték a párttagok. A főrendek és főispánok Tiszát belépésekor mecegekig éljenezték. Az értekezlet megnyitása után nyomban Tisza állott fel szólásra:

— Miután az országgyűlés nincs együtt — mondotta —, kötelességemnek tartom, hogy a kormány lemondásáról, annak körülményeiről és indokairól beszámoljak; másrészt kötelességem, hogy a párt határozatát kérjem a kormány eljárását, álláspontját és követendő politikáját illetőleg. Ófelsége április végén hozzám írt legfelsőbb kéziratban utasította a kormányt, hogy előkészítse a népjóléti intézkedések egész sorozatát, valamint a magyar állam létélteit nem érintő választójogi reformnak olyan tervezetét, melyben kifejezésre jusson a király és nemzet halála a háboruban hozott áldozatokért.

Eme királyi parancsra munkába vettük a szaporító feladatokat. Foglalkoztunk azoknak a kérdéseknek egész sorozatával, amelyek hivatalosan lettek volna a királyi parancsnak megfelelőleg kifejezésre juttatni a király és nemzet halálát a háboruban hozott áldozatokért. A legelső feladat a háboru közvetlen áldozatainak, a sebeseknek, özvegyeknek és árváknak felkarolása, gondozása. Ezenkívül pedig a népjóléti intézkedések egész sorozata, a tuberkolózis elleni védelem, továbbá a gyermekvédelem kérdése, mely a hadiárva gondozásával szoros kapcsolatban áll. Itt van továbbá a birtokpolitika kérdése, mert rokkantjainknak csak csekély esélye van, hogy a legnagyobb részben visszavágyják saját birtokukba. Hozzáférhetővé kell tenni a birtokot a munkásoknak. Ezen kérdésben előtérbe tolt a telepítés kérdése, olyan birtokpolitika, mely a magyar nemzet szempontból teljesen megbízható birtokos osztályt szaporítja, különösen az ország szegény részeiben, ahol reájuk a nemzetnek szükség

sége van. Módot kell nyújtani a holtkézen fekvő birtokok tulajdonosainak, hogy önkéntesen, megfelelő módozatok mellett más alakba öltöztessék át vagyonukat. A kisbirtokosoknak hozzáférhetővé tegyék alkalmas földterületeiket, vagy pedig kisajátítás útján kellene rajtuk segíteni.

A nagy adósságteherrel küzdő magyar nagybirtokos és középbirtokos osztályt csakis így lehet megmenteni attól, hogy a háboruval kapcsolatos adóteher nyomja őket. Fel kell karolnunk a földbirtokkai nem bírót, a mezőgazdasági munkásságot, cselédséget. E tekintetben a gazdasági munkáspénztár fejt ki áldásos működést.

Hasonló működést fejt ki a Munkásbiztosító Pénztár az ipari és kereskedelmi alkalmazottak érdekében. A Munkásbiztosító azonban reformra szorul.

Nagy figyelmet kell fordítanunk a szakszervezetekre. Nem szabad a szakszervezetekben egyszerűen valami kellemtelen jelenséget látnunk, amit legjobban volna eltávolítani a föld színéről és amelyet legjobb mentől kevésbé érvényre engedni juttatni; ellenkezőleg, számolnunk kell ama ténnyel, hogy az ipari munkások osztály a maga egész önkormányzati képességét belevitte a szakszervezetekébe. Ezért gondoskodnunk kell róla, hogy eme szabad talajból természetesen nőtt növénynek megadjuk az egészséges fejlődés előfeltételeit.

Ezzel a szakszervezetek azzá válnak, amivé lenniök kell: a munkások önálló szerveivé, mely azt a hatalmat, mely a munkásosztály kezében van, öntudatosan és kellő felelősség mellett gyakorolja.

Még egy társadalmi osztályról emlékezett meg, a tisztviselőkről, akik a háboru fardalmi közepette munkájukat önfeláldozón oldották meg. Ezek érdekében tett utolsó lépésünk — mondotta — olyan jelentékenyek, hogy a nagy lármozók is be fogják látni, hogy lármajuk alaptalan volt. Az egyszerűságmindenkori segély, amit ki fognak osztani orias milliőkat emeszt fel. A júniusi országgyűlés ele a családi pótléknek kétszeresére való felemelése iránt tettünk volna javaslatot. A kormánynak messzemenő tervei voltak az előléptetési viszonyokat és a munkaidő szabályozását illetőleg. Olyan munkaidőt akartunk életbe léptetni, mely mellett a

tisztviselők a munkaidőn kívül éppen olyan hasznára válhattak volna a köznek, epp úgy dolgozhattak volna, mint a társadalom többi osztályai.

Megemlékezett a nemzetiségek viselkedéséről is. A nem magyarjauak zöme — ugymond — minden teren kivettek részüket a szenvedésből és áldozatokból. Emellett azonban kedvezőtlen tüneteket is észre kellett vennünk. Egyes nemzetiségek magas műveltségű tagjai a hazánkba betörő ellenséggel szemben olyan magatartást tanusítottak, amely semmi esetre sem mutat hazafias érzületre. Ez okból vált szükségessé a büntető törvénykönyv idevágó szakaszainak módosítása és más intézkedések megtetele.

Áttért ezután a választói jog kérdésére. A törvényhozás négy évvel ezelőtt meghozta a választójogi reformról szóló törvényjavaslatot, mellyel most óvatosan kell haladni. Intézkedéseink e tekintetben három csoportra oszthatók. Első a harcteren kitüntetettek jutalmazása. E tekintetben a régi törvényjavaslat választói jogot adott az altiszteknek. Ezt ugy egészítettük ki, hogy a választói jogot kiterjesztettük a vitézségi érdemmel kitüntetettekre.

Az 1913. évi javaslatban az adócenzus mellett a földcenzusnak választójogot biztosító rendelkezése is benne volt, amelyet, ugy látszik, a bizottság is kibagyott, ama aggályát fejezvé ki, hogy különösen az erdélyi vármegyékben rohamos érvényesülést figy szerezni a nem magyarjau elemek részére. Meggyőződtem, hogy e tekintetben aggályra nincs ok, mivel Erdélyben a nagyszámu művelt magyar és német lakosság ezen intézkedést veszélytelenné teszi.

A harmadik pont intézkedése az itteni munkásságra vonatkozott. Meglepetészerűen arra a meggyőződésre jutottam, hogy az 1914-iki névjegyzékbe, amikor a munkásság még itthon volt, a munkásságnak csak a fele jutott be. Meggyőződtem arról, hogy a törvény jelenlegi strukturája mellett az ipari munkásosztály politikai érvényesülése nem tökéletes s így a törvény alkalmazása nem érte el azt a célt, amely mindnyájunk szeme előtt lebegett. A kortól eltekintve, azt kell keresnünk, hogy a munkás ipari szakmunkát végez-e élethivatászerűen?

A választójogi reformról szóló törvényjavaslatot több irányban kell módosítani. Annál a kikötésnél, hogy az ipari munkás egy szakmán kell dolgozzon 10 évig, meg kell elégedni általában azzal, hogy a munkás ezalatt az idő alatt ipari munkával foglalkozzék. A második dolog az, hogy el kell tekinteni az egy évig egy helyben való lakás kritériumától. S végül, hogy a hadbavonulást is ipari munkának kell számítani. A magam részéről nem tudom ajánlani a korhatár leszállítását. Az a meggyőződésem, hogy az általános választói jog veszélyesnek ellenszere egy kissé magasabb korhatár, de kivételt képez az ipari munkásosztály értelmisége és e pontban változott a meggyőződésem.

A szociális nyomor enyhítésén munkálkodni az elementaris erővel előtérbelépit választójog dolga, melyet az uralkodó eszméknek megfelelő bátorsággal és bizalommal kell megoldani.

Tisza ezután a mentőhorgonyra tervezett, de rövidesen kutha esett pójajavaslatáról, az ipari munkásság választójogáról beszélt. Szerinte 2—300.000 választóval szaporodott volna javaslatának elfogadásával a választók száma. Nem lehettem abban a helyzetben — folytatta —, hogy más javaslatot terjesszek Öfelsége elé; mivel Öfelsége hozzájárulását nem nyerhettem meg, az egyedüli helyes utat követtük és felmentésünket kértük. Nem vállalhattuk a felelősséget oly megoldásért, melyet a nemzetre és királyra nézve károsnak találtunk. Mi teljesítjük kötelességünket továbbra is és a változott helyzetben tovább haladunk utunkon, bárha állást is kellene foglalnunk az új kormánnyal szemben. Támogatni fogjuk helyes lépéseit, de a radikális választójog megvalósítását meg kell akadályoznunk. Az az ut, amelyre hívlak benneteket, nem díctelen, nem reménytelen és nem haszontalan. Remélem, hogy ezt az utat fogja követni a magyar nép zöme is.

Ettől a hittől áthatva, kérlek benneteket, mondjatok ítéletet eljárásom fölött. Vizsgálja meg mindenki meggyőződését, melyik az az ut, amelyet helyesnek tart és aki helyesnek tartja azt az utat, amelyet amíg az uristen szikrányi erő ad nekem, követni fogok, az kövessen önmagát ezen az uton bizalommal.

A párt tagjai percekig tapsolták Tiszát.

Elnök ezután határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint a párt helyesli a kormány álláspontját és felkéri Tiszát, hogy szentelje tehetségét továbbra is a párt vezetésére.

Tisza köszönetet mondott a bizalomért s ezzel az értekezlet háromnegyed 9 órakor véget ért.

Munkások demonstrációja a választójog mellett.

Mig a munkapárt gyűlése tartott, az ipari munkásság a Károly-köruton, a munkapárt helyiségei előtt tüntető sétát tartott a választójog mellett. Este 8 órára szorongásig megtelt a Károly-körut utvonala. Hangosan éltették a királyt, az ellenzéket és abugolták Tiszát. A tüntetés minden rendzavaró incidens nélkül 10 órakor ért véget.

A kormány további megbízatása.

A hivatalos lap királyi kéziratot közöl, amely megbizsa a kormány tagjait azzal, hogy hivatali működésüket további legfelsőbb elhatározásig folytassák.

József főherceg — miniszterelnök?

„Az Est“ hécsi forrásból úgy értesül, hogy a válság megoldásában fontos szerepe lesz József főhercegnek. Azt hiszik, hogy ő lesz a magyar miniszterelnök. Ugyancsak „Az Est“ értesül arról, hogy a válsággal kapcsolatban az uralkodó rendezni kívánja a hadsereg nyelvi kérdését, amennyiben közeledni kíván azokhoz, akik a hadsereg nemzeteti irányu fejlődését tartják szükségesnek.

A „Neue Freie Presse“ is úgy értesül, hogy Tisza utódjának kijelölésében oly magasabb személyiségről van szó, aki magasan áll a pártok fölött.

Magyar politikusok kihallgatása.

Károlyi is kihallgatásra megy.

Budapest, május 24.

A „Magyar Tudósító“ jelenti: Apponyi és Andrassy holnapi kihallgatásukra a délután folyamán Bécsbe utaztak.

Budapest, május 24.

A „Politikai Híradó“ jelenti: Gróf Károlyi Mihály is meghívást kapott a királyhoz. Károlyit a király pénteken dél-

előtt fogadja. Károlyi ma délután utazott Bécsbe. Valamennyi kihallgatás Badenben fog megtörténni.

Budapest, május 24.

„Az Est“ írja: Az ellenzékieken kívül munkapártiakhoz is érkezett meghívó. Eddig Szász Károly, Jósika Samu, Khuen-Héderváry kaptak meghívót.

Apponyi, Zichy és Tóth János ma felkeresték Andrassyt s vele a politikai helyzetről hosszasan tanácskoztak.

A tizedik isonzói csata.

Budapest, május 24.

(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(Hivatalos.) Keleti harcér: Az ellenség az arcvonal számos helyén fokozott harci tevékenységet fejtett ki.

Olasz harcér: Tegnap dél óta a tizedik isonzói csata újra rendkívüli hevességgel tombol. Az ellenséges tömegek lökéserője ezuttal Plavatól a tengerig terjedő egész 40 kilométeres arcvonal ellen irányult. A harcok sok helyen éjjel sem szakadtak félbe. Az ellenség délután a Kuk-hegység területén Vodicenél és a Monte Santo ellen vetette harcba rohamoszlopait. A Kuk-hegytől keletre az előnyomulók megsemmisítő tüzüknek estek áldozatul. Vodicenél az ellenség rohamai, a nagyrészt Kelet-Galiciában és Bukovinában kiegészített 21. és 41. ezred vitészei megtörttek. — A montesantói kolostor mellett sikerült az ellenségnek a pergőtűzzel eltemetett árkainkon áthaladni, sőt az bizonyos odasiető erősítéseink rárohantak, tartalékaira vetették vissza és ezekkel együtt ágyutüzünkkel a lejtőn levettük. — Ugyancsak az órákban

Görztől keletre — derék gyalogságunk ellen intézett két bős olasz tömegtámadást, részben már tüzérségünk hatásos körletében, részben pedig közelharcban — meghiusult. — Különösen elkeseredetten és makacsul folyt a viaskodás a Karszt-fensik sok küzdelem célpontjává szolgáló részei ellen. Itteni állásaink és azoknak mögöttes területe a nap keltétől kezdve az ellenség mindenféle ágyuinak erős pergőtüzében állottak. Az első ellenséges gyalogsági támadás dél felé Kostonjevicánál kezdett előrehömpölyögni. Visszavertük. — Délután a Karszt-fensik egyes arcvonalai ellen kitört az olaszok hatalmas tömegtámadása. — Az ellenség a Fajti-Krib és a tenger között fekvő állásaink ellen egyik emberhullámot a másik után hajszolta előre. Ahol egy ellenséges oszlop összeomlott, egy másik lépett helyébe. Támadások és ellentámadások csaptak egymásra. Így folyik a viaskodás mind ez óráig változatlan hevességgel. Tényerességet mindössze a messze kinyúló jaminói szakaszon tudott az ellenség elérni, ahol csapatainkat egy kilométerre vissza kellett vennünk. Minden más helyen egész kiterjedésükben győzelmesen megtartottuk állásainkat. A 39. (debreceni) és a 61. (temesvári) hős magyar ezredek és bevált honvédsapatok történetükbe

új, fényes dicsőségüket hirdető lapot illesztettek be.

Karinthiából és Tirolból nincs jelenteni való.

Délkeleti harcér: Perasnál tüzéségi tüzünkkel megsemmisítettünk egy olasz hidveresi kísérletet.

A vezérkar főnöke.

Berlin, május 24. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér: Rupprecht trónörökös hadserege: Wyttschaetenél és Scarpe két partján a tüzevékenység az éjszaka is belenyúlólag élénk volt. Időnkint Comoray—Bapaume-i uttól délre és St. Quentinél is erősödött.

A német trónörökös hadserege: A Chemin des Dames-on, Brayenél és Craenellenél a tüzéségi harc délután nagy hevességet ért el. A franciák a sötétség beállta előtt a Froidmond-majortól nyugatra és ezzel körübelül egyidejűleg a vaolerci malomnál támadás indítottak. Mindkét helyen, nagy veszteség mellett, visszavertük őket. A Mont d'Hiver megsemmisítő tüzelésünk megakadályozta a támadás véghezvitelét. A Champagneban, Narroy- és a Suippes-völgy között az esti órákban fokozódott a tüzéségi harc tevékenysége.

Albert württembergi herceg hadserege: Az apremonti erdőben egy rajnai ezredünk rohamcsapatai betörték franciák állásába és 28 fogollyal és három aknavetővel tértek vissza. Tegnap tíz ellenség repülőgépet és egy kötött léggömböt löttünk. Schäffer hadnagy 28. és 29-ik ellen felét lötte le; Voss hadnagy egy repülőgéppel lelővésével légi győzelmének ugyanakkora számát érte el. A franciák és angolok 21-én és 22-én légi harcban és végtüztüztükben öt repülőgépet veszítettek.

Keleti harcér: A Keleti-tenger partjának közelében elűztük orosz felderítőket.

Macedón-arcvonal: Nem volt lényeges esemény.

Ludendorff,
első főszállásfőnök

Miljukov az új kormány mellett.

Stockholm, május 24.

Pétervárról jelentik hivatalosan: A kadpárt ülésén Miljukov felszólítást intézett a jellevőkhoz, hogy teljes erejükkel támogassák az új kormányt.

Az amerikaiak nem mennek Stockholmra.

Rotterdam, május 24.

Washingtonból jelentik: Lansing kijelentette, hogy senki sem kap utlevelet a stockholmi konferenciára.

„Az ellenséges bajtársak“.

Stockholm, május 24.

Pétervárról jelentik: A hivatalos szocialista munkapártok csoportja egy ülésen határozatot fogadott el. Egyik szerint a formalmi demokráciának minden eszközzel a hadsereg harc képességének fokozására kell törekednie. A másik határozat kimondja, hogy katonák barátkozása az ellenséges bajtársak nem vezethet békére, csak a hadsereg fegyvertét rongja le.

Budapest munkásságának tüntető sétája a választójogért.

Budapest, május 24.

A munkásság ma este tüntető sétát tartott a választójogért. Célja a munkapárt klubhelyisége előtt megmutatni kitartását a választójog mellett.

A finn szocialisták országuk önállóságát követelik.

Stockholm, majus 24.

Az Est-nek jelentik: A skandináv-holland-bizottság ma finn kiküldöttekkel tárgyal. A finnek kívánják, hogy országuk önállósága biztosítva legyen.

A magyar szociáldemokraták holnap érkeznek meg. A horvátok is küldenek delegátusokat, akik egyetértésben vannak a magyarokkal. Adler Viktor is holnap érkezik meg.

Anglia már nem akarja feldarabolni a monarchiát.

London, máj. 24.

A „Westminster Gazette” írja, hogy az angol alsóházban erős áramlat van, amely felvilágosítást kér a kormánytól az osztrák-magyar monarchia és Anglia viszonyát illetőleg és kifejezésre akarja juttatni azt az álláspontját, hogy a monarchiával szemben való ellentétek más természetűek, mint a Németországgal szemben levők. Bár Anglia támogatja Oroszország igényeit és Szerbia, Montenegró visszaállítását követeli, a monarchiával szemben mégis más a felfogása, mint Németországgal szemben.

Fontos ügyek a szakbizottságok előtt.

— Az Ujság tudósítójától. —

Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának szakbizottságai tegnap tartották meg gyűlésüket Haller Gusztáv dr. polgármester elnöke alatt. — A népes szakbizottsági és felette fontos és érdekes kérdésekkel foglalkozott.

Elsőnek a reform-középiskola kérdése került színpadra. A kultuszminiszter leírataiban tesztelte a várost, hogy Kolozsváron szándékozik megnyitni az első reform-középiskolát, amely a gimnázium és reáliskola tantervének teljes összeegyeztetésével az ideális középiskola tervét igyekszik életre kelteni. A reform-középiskola a latin nyelvet kisebb óraszámra korlátozza, teljesen elhagyja a görögöt, emellett azonban nagyobb súlyt helyez a francia és német nyelv elsajátítására. Az iskola felső osztályai több ágazatra fognak oszlan, az egyik kereskedelmi szakképzést fog adni és kész diplomát nyújt a felső osztályok elvégzőinek. A második ágazat bizonyos általános műveltséggel ruházza fel a növendékeket és különböző magasabbfokú szakiskolákra való belépésre ad bizonyítványt. A harmadik ágazat aztán modern nyelvi fog adni az egyetemi tanulmányok folytatására. A tanács javaslata, hogy az első osztályok beállítására ajánlják fel a város Esterházy-utcai telkét, amelyet a második polgári iskola számára vásároltak meg s amely megjelölően át van alakítva iskolai célokra. A később felállítandó állandó iskola céljaira a Bem-utcai szegények háza telkét hozta a tanács javaslataba.

Apáthy István dr. szólott hozzá a kérdéshez. Javasolta, hogy az iskola — akárcsak a budapesti minta-gimnázium — hozzászoktatva a tanárképző intézettel s az iskola teljes elhelyezésének rendjén az angol collegium-rendszert hozzák be, amely az ifjak jellemző nemzeti eszmekörben neveli.

A szakbizottságok úgy a tanács, mint Apáthy István dr. javaslatait elfogadta.

A napirend következő pontja

a városi tisztviselők fizetésrendezése

A tanácsnak a minapi bizalmas értekezlet hozatára felépített javaslatai a következők: a városi tisztviselőket állították fel:

1. Beszerzési segély, amely a fizetési osztályon kívül álló, továbbá a XI., X. és IX. fizetési fokozatban levő tisztviselőknél az alapfizetés 50 százalékát teszi ki a női alkalmazottaknál, 40 százalékát a nőtleneknél. A VIII., VII. és VI. fizetési fokozatban levő női tisztviselőknél 40, a nőtlenek 30 százalékos segélyben részesülnek.

2. A háborús segélyt 1917-re visszamenőleg utalják ki a javaslat szerint, még pedig a XI—IX. fizetési osztályban 100 százalékot, a többi fizetési fokozatban levők 75 százalékot, kivéve a polgármestert, aki 50 százalékot kitévő háborús segélyben részesülne. Kimondta a gyűlés, hogy mindazok a tisztviselők, akik ilyen kules mellett kevesebb fizetésben részesülnek, mint az alacsonyabb fizetési osztályban levők, megfelelő fizetésekiegészítésben részesülnek.

3. Családi pótlék a 3 gyermekes családapáknál és a rendkívüli évi segély a 3 gyermekkel felül családoknál száz százalékkal emelkedik.

A napidíjasok szintén megkapják a beszerzési segélyt, azonkívül külön háborús segélyt is kapnak, amely nem lehet kevesebb, mint napidíjuk kétszerese.

A szakbizottságok elfogadták az előterjesztéseket és javasolják a közgyűlésnek, hogy egészen júliusig utalják ki a rendkívüli segélyeket.

Gyöngyös városának 3000 korona rögtönli segélyt szavaztak meg.

Mustárdy Miklós városi tanácsos a

jegyadó kérdésben

terjesztette elő ezután módosított javaslatát. Az új javaslat külön választja a színházat, amelyre vonatkozólag külön szabályrendeletet tervezett terjeszt elő. Az összes mutatványos előadások, beleértve a hangversenyeket, felolvasásokat, 20 százalékos jegyadó alá fognak esni 5 koronáig, ezen felül minden egy korona külön 25 százalékos esik adó alá.

A javaslat

a kártya- és pezsgő adó

tervezetével is szolgál. Eszerint a nyilvános mulatóhelyeken, kávéházakban, kaszinókban, klubokban minden egyes kártyázó 20 filléres, minden billiárdozó, dominózó, kuglizó vendégre 10 filléres adót vetnek ki. A tulajdonosok, illetve az illető kaszinó vezetői városi adójegyeket tartoznak beszerezni s annak ellenértékét vendégeiken felhajtani. A magyar pezsgő után üvegenként 2, külföldi pezsgő után 5 korona adó vettetik ki, a bor deciliterje után 2 fillér, az égetett és szeszes italok után negyeddeciliterenként 5 fillér, a sör deciliterje után 1 fillér adót állapít meg a javaslat. Vendéglők, kávéházak ezenkívül az elfogyasztott ételről, italokról jegyzéklapot tartoznak kiállítani s ezt 2 fillérjével a várostól kell beszerezniük.

A színházi adó

kérdésében a tanács külön szabályrendeletet nyújtott be, amely a tervezett 20 százalékos adó helyett 10 százalékos jegyadót proponál, amely alól csak a színházi választmány által kijelölt magasabb névű előadások alkottak kivételt.

Apáthy István

szólott hozzá a kérdéshez. Bevezetőül leszögezte, hogy ő a kulturintézmények megadóztatásának elvi ellensége, a város nagy terhei azonban megkövetelik, hogy ne térjenek ki a jövedelmek fokozása elől. Utalt ezután arra, hogy a város 1892-ben bizottságot küldött ki a színház államosításának kérdésében, de ez a bizottság meg sem alakult. A mai idő a legalkalmasabb az ügy felújítására. A mindenkor vállalkozó színházgató kénytelen a közönség izléséhez alkalmazkodni, hogy számításait megtalálja. Addig, amíg a színház műsorának irányítása a közönségtől függ, mindig az operettek fogják dominálni a műsort a magyar irodalom remekművei pedig háttérbe szorulnak, addig szó sem lehet arról, hogy a színház Erdélyben a köznevelődés forrása válhasson. Azt is abszurdumnak minősítette Apáthy, hogy Brassóban, Marosvásárhelyen nincs állandó színház, míg Nagyszébenben kitünő német színházok kapnak otthont. Így aztán lehetetlen ki-domborítani a magyar kultúra fönyét. Ha a kormány milliókat költ az Operára, amely a nemzetközi kultúra képviselője, miért ne lehetne évi egy millió koronát fordítani az erdélyi színházakra? Indítványozza, hogy a város a társ-törvényhatóságok bevonásával indítson akciót a

kolozsvári színház államosítására és az erdélyi színház megerősítésére. Nem tudja, melyik kormány elé fognak járulni a kérelemmel, de reméli, hogy az új kormányban több lesz a megértés és jóakarát, mint a régieben.

A jelenlevők viharosan megéljenztek Apáthy és indítványát egyhangulag fogadták el. Végül a bérkocsi ipartársulat 100 százalékos tarifaemelési kérésével foglalkoztak. Gyöngyössi Böhm Mihály vázolta a bérkocsisok visszaéléseit s javasolta, hogy addig, amíg a mézriákat radikálisan meg nem szüntetik, ne foglalkozzanak érdemileg a kéréssel.

A szakbizottságok így is döntöttek.

Elítelt bányamunkások.

Nem bírták a bánya gyilkos levegőjét.

— Az Ujság tudósítójától. —

A szamosvölgyi vasút részére szén terhelő kőszénbányában a múlt év szeptember havában több bányamunkás beszüntette a munkát. A munkások azt hozták fel a munkabeszüntetés okául, hogy nem bírták a bánya levegőjét, sorvadtak el a lábukon és ezért kénytelenek voltak letenni a szerszámot. A szamosvölgyi vasút igazgatósága azonban nem adott hitelt a munkásoknak. Megvizsgáltatta őket orvossal. Az orvos valamennyi munkásnak megállapította munkaképességét, utasította őket, hogy haladéktalanul álljanak munkába. Ez a felszólítás is eredménytelen maradt, mire a vasút igazgatósága feljelentést tett ellenük az ügyészségen, ahol kötelességszerűen vádat emeltek ellenük.

Az ügyészség Beck József bányamunkást és öt más társát hivatali kötelesség megtagadásának vétségével vádolta meg, mert háború idején öfelsege uralkodása alatt álló államok hadereje és a hadi védelem érdekében teljesítendő hivatali kötelességüket megtagadva, szolgálati alkalmaztatásukból önkényleg kiléptek.

A dési törvényszék előtt a múlt év dec. 22-én megtartott tárgyaláson vádoltak azzal védekeztek, hogy ők szolgálati kötelességüket nem tagadták meg. Munkába azért nem állottak, mert mindannyian betegek voltak. Nem bírták a bánya gyilkos levegőjét s mert előző alkalmaztatási helyükön: Lupényben és Petrusényben is csak külső szolgálatot tudtak végezni.

Kihallgatta a bíróság a tárgyaláson Ungur József munkafelügyelőt. Ez a tanu elmondotta, hogy mikor vádoltak betegségről panaszkodtak, orvossal megvizsgáltatta őket. A vizsgálat rendjén valamennyiüket egészségesnek találták s mégis ennek dacára sem akartak munkába állani.

Szalai Kálmán, a szamosvölgyi vasút titkára, akit a bíróság szintén tanuképpen hallgatott ki, vallomásaiban előadta, hogy a szamosvölgyi vasút a hadvezetőség felügyelete alatt áll, hadi forgalmat bonyolít le. Az üzem fenntartása végett pedig az erdélyi román hatóságok alatt szénát a kőszénbányából szerezte be és a bánya összes termelését csakis a szamosvölgyi vasútnak szolgáltatta.

A bíróság ezen tanuvallomások alapján megállapította, hogy vádoltak hadiszolgáltatásra kötelezett közlekedési vállalat köteleiből, annak dacára, hogy abban minden körülmények között megmaradni kötelesek lettek volna — kiléptek. Ezáltal kötelességüket szegtek meg, ami bűnösségük megállapítását indokolta tetto.

A bíróság megállapította bűnösségüket és az enyhítő körülményeket figyelembe véve, őket egyenként 2—2 havi fogságra ítélte el, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek is vett.

Az ügyész a törvényszék ítéletét megfeleltette. A felebbezésnek azonban nem volt s mini eredménye, mert a felebbezési bíróság a törvényszék ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

HIREK

A király eirendelle a legöregebb népfelkelők szabadságolását.

Budapest, május 24.

A király az alábbi legfelsőbb parancsiratot adta ki: Megparancsolom, hogy az 1865. és 1866. évi születési évfolyamokba tartozó népfelkelési szolgálatra bevonult egyének, a mennyiben a tényleges katonai szolgálatban való meghagyásukat önmaguk nem kérték, a nyugállományú és szolgálaton kívüli viszonybeli havi-díjasok, továbbá a népfelkelésre kötelezett testületekhez tartozók kivételével, mielőbb, legkésőbb azonban 1917. évi június hó 30-án szabadságoltassanak. Ezen születési évfolyamok azon egyénéi, akik önkéntes sorozás után a közös hadseregbe, haditengerészetbe, vagy a honvédségbe a háború tartamára beléptek és így magukat ezen időre hadiszolgálat teljesítésére különösen kötelezték, ezen szabadságolásnál nem jönnek tekintetbe.

A két legöregebb születési évfolyam népfelkelési szolgálatra bevonult egyénéinek szabadságolása a király kezdeményezésére történt, ki ezzel ismét igazolta, hogy érdeklődése a közelet minden terére kiterjed, hogy nemcsak a hadrakelt sereg, hanem az egész ország érdekeit egyaránt szíven viseli.

A hadvezetőség természetesen lelkes örömmel támogatja Öfelségét ebben az atyai gondoskodásban, mert szintén tisztában van azzal, hogyha nagyszámú szellemi, ipari és gazdasági munkás polgári hivatásához visszatérhet, úgy a termelés minden téren fokozódik és a lakosság, igen nagy érdekei istápoltnak. Katonai szempontból ez intézkedésnek bizonyára nagy hatása lesz. A külföld szemében is nyilvánvalóvá lesz tartalekaink ereje, ha a tizedik Isonzó-esata kellő közepén hadvezetőségünk ilyen rendelkezést hajt végre.

(A 48-as honvédek pünkösdjé.) A negyvennyolcas nagy idők tanúképpen még tizenöt öreg honvéd él Kolozsvárt. Az esztendő mulásával lassanként elhullanak az akkori idők megvénült hősei és már csak kevésnek adatott meg, hogy tanuja lehessen a magyarság másik nagy és dicső harcának. A ma hőseinek feltétele és ünneplése között az emberek kissé elfelejtették a mult idők rokkant vitézeit s ez magyarázza meg, hogy a kolozsvári öreg honvédek szomorú nyomorban élnek. Dr. Óváry Elemér városi főügyész a napokban egy nemes akcióba kezdett, amely azt célozza, hogy az öreg honvédek pünkösdkor a jölelkű magyar emberek megvendégléjék. Aki részt akar venni az akcióban, az értesitse dr. Óváryt (Monostori-ut 15). Hisszük, hogy a kolozsvári emberek szívesen lesznek ott, amikor az öreg honvédek pünkösdjét a vigasztalás sugarával fogják bearanyozni.

(Nikita király kecskéi Kolozsvárt.) A fekete hegyek országából 200 darab jófajta montenegrói kecske érkezett tegnap Kolozsvárra. A kecskéket a katonai kórházak vezetősége hozatta ide Nikita király földjéről, hogy enyhítse a kolozsvári kórházak tejhiányát. A kecskék, istennek hála, jó állapotban érkeztek meg, vidáman mekegték végig az utcát, ahol elhajtották őket és nemes törekvéssel igyekeztek magyarrá válni. Megérkezésük órájában a hozzáértő katonák azonnal meg is fejték a jól tejlő kecskéket, akik ilyen módon nagy sikerrel vették át közlekedési tisztaságukat. A kecskék által máris elért hallatlan népszerűséghez nem kis mértékben járul hozzá az a körülmény is, hogy Nikita király óriási kecsketenyészetéből szakították ki őket s így a nemes állatok méltán érdemlik meg a kolozsváriak bámulatát.

(Fosztogató asszonyok.) Negru Macianné vulkáni lakos az oláh betörés idején az otthon

maradt lakosság ingóságait lakására vitte és a csendőrök felszólítására sem volt hajlandó visszaadni. A dévai törvényszék ezért 3 hónapi fogházra ítélte, a kolozsvári ítélőtábla pedig büntetését 8 havi börtönre emelte fel. Neagu Jánosné viszont Nagydisznód községben fosztogatott, de miután igazolta, hogy a nála talált helmikát csak megőrzés végett vette magához, a nagyszzebeni törvényszék felmentette. A felmentő ítéletet az ítélőtábla helybenhagyta. — Venczel Tóbiásné nyugdíjas bányamunkásnőnek is háborús lopás volt a bűne. Az otthonról elmenekült emberek lakásaiban garázdálkodott. A dévai törvényszék 6 havi börtönre ítélte el. Az ítélőtábla helybenhagyta. Spitanu Tamásné Gráf Henrik nagyszzebeni lakostól lopott. A nagyszzebeni törvényszék 10 hónapi börtönbüntetését a kolozsvári ítélőtábla helybenhagyta.

(Megdézsmált dohányküldemény.) A kolozsvári dohányraktár címére érkező dohányküldemények már hosszú hónapok óta megdézsmálva, kifosztva érkeznek a kolozsvári állomásra. Kisebb-nagyobb mennyiség mindig hiányzik a lezárt vasúti kocsikból, legutóbb pedig igen tekintélyes mennyiségű, 375 kiló dohány tűnt el. A máv. raktárfőnökség a lopásról jelentést tett a kolozsvári rendőrségnek, ahol bevezették a nyomozást. Ezen a dohányküldeményen kívül 58 kilogramm cukor, 5400 darab cigaretta és nagymennyiségű gyertya is eltűnt az állomás raktáraiból.

(Az ékszerészné gyilkosának bűnpöre.) Budapestről jelentik: Tegnap kezdték Buzás József bűnpörének tárgyalását, aki Guttman Ármán ékszerész feleségét az üzletben fejszével agyonverte és az ékszereit elrabolta. A tárgyaláson Buzás beismerte tettét, de azt mondta, hogy a fejszét nem azért vitte magával, hogy megölje az asszonyt, csak meg akarta ijeszteni. A tárgyalás folytatását mára halasztották.

(Rendőri hírek.) A Karolina országos kórház gondnoksága tegnap panaszt emelt a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik a kórház (szappanfőző) konyhájából két és fél mázsa szappant lopak el. — Dr. König Jenő Monostor-úti lakos a rendőrségen előadta, hogy folyó hó 22 én Püspökladány és Nagyvárad között ismeretlen tettesek értékes kézitaskáját ellopták. — A rendőrség kihágási ügyosztálya Petrucz Vaszi magyarmacskási lakost 15 napi elzárásra és 5 napi elzárással megváltható 100 korona pénzbüntetésre ítélte el, mert a tejet maximális áron felül hozta forgalomba.

(Gyilkossággal és rablással vádolt csendőrök.) A Nagyváradon székelő kolozsvári honvéd hadosztálybírósg tegnap két gyilkossággal és rablással vádolt csendőr bűnyében ítélték. Az eset tavaly ősszel történt Petrozsény közelében, Kimpolung községben. A hadviselés miatt bizonyos területről a lakosságot el kellett távolítani. Ezek sorában volt egy Mihályszó Sofran nevű oltani parasztagazda is. Kis Bakk István csendőrszervező és Csüdör András népfelkelő kapták azt a parancsot, hogy Mihályszó Sofrant este kísérik el a tilos zóna határhegységébe. A két csendőr el is indult vele. Mi történt, mi nem az éjszaka során, azt nem tudjuk, annyi tény, hogy Mihályszó másnap elment egy ügyvédhez s ott előadta, hogy a csendőr és a népfelkelő őt az erdőben határolól, orozva nyakszirtzen lötték s mikor ő halottnak tette magát — csak hogy megmeneküljön előlük — a tüszőjében levő 2800 koronáját elrabolták.

Meg is tette a feljelentést Kiss Bakk István és Csüdör András ellen, akiket ezen az alapon letartóztattak. A vadlítottak kereken tagadták a súlyos bűnt. Kijelentették, hogy ők elkísérték Mihályszót a tilos zóna határára s az erdőn keresztül hazatértek az őrsre. Visszajövet ráírték valóban egy emberre, aki felszólításukra nem állott meg s azután elmenekült s lehet, hogy ez Mihályszó volt, aki visszaköbörgött az erdőbe és az internálás dacára is vissza akart térni falujába. A bíróság a két vadlítottat, mint hogy valószínűnek látszott, hogy a feljelentést csak bosszúból tették meg, bizonyíték hiányában felmentette.

(Loptak a város fájából.) Bakó András, Moldován Mária, Kovács Erőka és Inca János

kolozsvári lakosok a városnak a Postaberekben levő fájából a tél folyamán apránként 2 szekér tűzifát loptak. A városi járásbírósg ezért őket a tégnapi tárgyaláson egyenként 20—20 korona pénzbüntetésre ítélte el. Vadlítottak az ítéletben megnyugodtak.

Irodalom és művészet.

* Carmen. Svärdröm, a született Micaela addig énekelt koloratur-szerepeket és annyiszor játszott a szökeheju Margareta szentimentális szerepét, amíg eszébe jutott megmutatni, hogy ő más is tud. Tegnap este a „Carmen” trópus melódiait énekelte s a spanyol cigánylány buja kacerkodását játszotta meg. Ugy énekelte és játszott, hogy egy pillanatig sem gondoltunk arra, hogy tulajdonképpen valami mutatványfelét látunk; minden mozdulata, hangja tiszta művészet volt. Neki még a természetellenes is sikerült. A másik vendég, Maleczky Bianka Micaelát énekelte. Hangja iskolázott, nagy zenei biztossága, csupán a színe tompa kissé. Papp László és Farkas kitűnő diszpozícióval játszottak és énekeltek. A siker oroszlanrésze őket és dr. Bródy karmestert illeti. (Szg.)

* Csárdáskirályné. Ma, pénteken este lesz a 15-ödik, pünkösdi vasárnap este pedig a 16-odik előadása az idei évad nagyszerű operettjüdjonságának, a „Csárdáskirályné”-nak. Mind a két előadást bérletfolyamban, rendes helyárakkal tartják meg.

Berky Lili vendégjátékai. Szombaton este 11-edszer fog színpadra kerülni a „Kék róka” Cecil szerepét ez alkalommal is Berky Lili fogja játszani. Ünnepe másodnapján, pünkösdi hétfőn délután Lehar csodás zenéjű „Éva”-jában folytatja Berky Lili a vendégjátékát, este pedig a „Tatárjárás” Magyarországot játssza. A „Kék róka” és a „Tatárjárás” esti előadásait rendes helyárakkal, az „Éva” délutáni előadásait mérsékelt helyárakkal tartják meg. Jegyek még mind a három előadásra előre váltható a színház pénztárában.

Három a kis lány. Elnémult harangok Szombaton délután a „Három a kis lány” pünkösdi vasárnap délután pedig az „Elnémult harangok” fog mérsékelt helyárakkal színpadra kerülni.

A tenger rejtelsei. Ma, pénteken fogja Szinkör-mozgó az Alvin Nettiss-sorozat legizgalmasabb detektív történetét, a „Tenger rejtelsei”-t bemutatni. Szombaton az Egyetem mozgóban lesz a „Tenger rejtelsei” látható.

A szerelem szava — Henny Porten Meleg érdeklődéssel várja a közönség a Szinkör-mozgó szombati és vasárnapi előadásait, amikor Henny Porten legújabb alakítása, a „Szerelem szava” fog bemutatásra kerülni.

Ha a halottak föltámadnak . . . Még csak egy napig, pénteken lesz a „Ha a halottak föltámadnak . . .” c. izgalmas filmszenzáció a Uránia-színházban látható.

A becsstelen. Ma, pénteken egyetennapig fog az Egyetem-mozgóban „A becsstelen” c. rendkívül érdekesítő tarsadalmi dráma színpadra kerülni.

FŐSZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: GOPPOLT GYULA
FELELŐS SZERKESZTŐ: SZÁSZ ENDRŐ
LAPTULAJDONOS: GOMBOS FERENCZ LYCEUM-KÖNYVNYOMDA
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATALI TELEFON: 20

NYILT-TÉR.

A Varga-fele vendéglőben, Szentgyörgyi utca 4. szám alatt, izlelésen és olcsón lehet étkezni. Mindennap friss villásreggeli, ebéd vacsora kapható. Havi vagy félhavi abonement elvállalok. Tisztán kezelt italok, szolid árak. Szíves pártfogást kér.

Kacsó Tivadar
vendéglős.